

Psychologický průvodce Prahou – maskulinita a femininita

Petr Bakalář

Praha

Praha vystupuje především jako symbol ženy, obsah tohoto symbolu se však mění: např. má atributy jednoznačně pozitivní v obrozeneckém mýtu (matka, panna, nevěsta, královna), ale může být i děvkou (v deziluzivních románech; zklamaný hrdina), event. matičkou s drápy:

- **Praha jako vězení**

Kafka napsal: „*Praha nás nepustí. Ani jednoho. Tahleta matička má drápy. Bud' se přizpůsobíš, anebo ... Měli bychom ji podpálit na dvou místech – na Vyšehradě a na Hradčanech, tak bychom se od ní osvobodili.*“

- **Praha jako hřišnice**

Jako svůdná proradná žena, škodolibá kuplířka. Salomé – tančící s hlavami svých milenců. Metafora vlaků vnikajících do klína této zdaleka ne matičky, nýbrž svůdnice; Praha-Sodoma, čekající na trest tvoří obraz zkamenělého města.

Mužský prvek se dostává do popředí jen vzácně, např. u Vyšehradu – vláda, soud, boj, meč, berla, trůn.

V rámci přípravy publikace *Psychologický průvodce Prahou* jsem se zabýval zkoumáním maskulinních a femininních aspektů pražských míst a oblastí. Respondentům (cca 50 Pražanů) jsem položil řadu otázek, předběžné výsledky ve stručnosti shrnuji.

I. Maskulinita a femininita v Praze – volný výběr

Ukázka z výsledky anketního šetření na téma, která místa jsou v Praze nejvíce maskulinní / femininní.

Maskulinní místa

Petřínská rozhledna, fitness, AAA auto bazar, hokejové haly, žižkovské hospody, synagogy, věže, industriál, budova bývalého federálního shromáždění, Žižkovský vysílač.

Femininní místa

nákupní centra, Letohrádek královny Anny (italský styl, jižní lehkost), FFUK - zvláště všechny jazykové obory, klub Radost FX, především dole (třpytky, odrazy, nazdobené koktejly), kavárny, plesy, Tesco, Vltava, Strahovské parky, Lucerna.

II. Muži a ženy ve městě

Ukázka z výsledky anketního šetření na téma, na kterých místech je největší nepoměr počtu mužů a žen.

Místa s velkým výskytem mužů jsou:

hospody, sportovní areály (aktivně i pasivně), posilovny, kluby (např. šachové), erotické půjčovny a podniky, benzínové pumpy, prodejny - s technickým zbožím, počítači, pro kutily; burzy, sázkové kanceláře, vězení, sexuologické léčebny, záchytky, rybáři u vody.

Místa s velkým výskytem žen jsou:

nákupní střediska, tržnice, hračkářství, cukrárny, pošty, tělocvičny (kde se provozují nesoutěživé aktivity, např. aerobik), dětská hřiště, okolí škol (v době začátku a konce vyučování), kadeřnictví, módní přehlídky, dobročinné akce, kostely.

Z hlediska počtu mužů a žen by za podrobnější analýzu stály přinejmenším tři místa:

1. hřbitovy,
2. knihovny
3. nemocnice.

III. Kvantifikace maskulinity a femininity a jejich vztah k indexu sympatie

Respondenti měli za úkol přiřadit k vybraným pražským místům a čtvrtím index maskulinity a femininity (na škále 1 až 10, nula označovala pohlavně neutrální místo). Zároveň místa a čtvrti hodnotili na škále sympatie (+10 až - 10). Z dosavadních výsledků vyplývá, že femininní místa byla hodnocena o něco pozitivněji než maskulinní místa.

Nejmaskulinnější místa

Místo	Maskulinita	Sympatie
Vyšehrad	4,5	6,3
Hlavní nádraží	3,9	1,2
Karlův most	3,8	5,9
Strahov	3,8	2,8
Stalin	3,6	3,6
Václavské náměstí	3,4	1,2
„Kulaták“	3,3	2
PRŮMĚR	3,7	3,2

Nejfemininnější místa

Místo	Femininita	Sympatie
Vltava	7,3	7,8
Kampa	5,7	6,7
Lucerna	3,9	3,7
Kotva	3	- 2,3
Kavárna Slávie	2,8	3,4
Žofín	2,7	4,1
Perlovka	2,6	- 0,5
PRŮMĚR	4	3,2

Nejmaskulinnější čtvrti

Čtvrť	Maskulinita	Sympatie
Bráník	5	3,4
Žižkov	4,4	2,4
Čakovice	4,4	- 1,8
Černý most	3,8	- 4,6
Smíchov	3,2	1,2
PRŮMĚR	4,2	0,1

Nejfemininnější čtvrti

Čtvrť	Femininita	Sympatie
Malá Strana	4,4	7,2
Střešovice	4,1	6
Zbraslav	2,8	5,8
Dejvice	1,5	4,3
Podolí	1	3
PRŮMĚR	2,8	5,3

IV. Hlavní nádraží a Hradčany

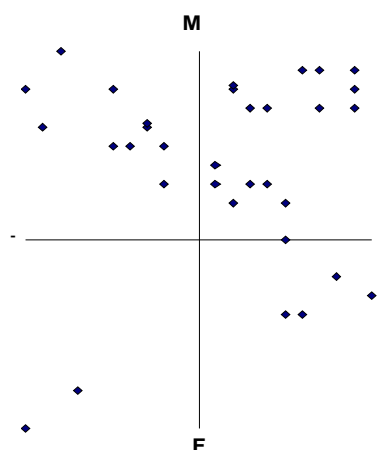
Pro potřeby prezentace metody jsem vybral dvě dobře známá pražská místa – Hlavní nádraží a Hradčany. Na grafu je znázorněno, jak respondenti tato místa hodnotí.

Hlavní nádraží

Z grafu vyplývá, že Hlavní nádraží bylo většinou respondentů hodnoceno jako maskulinní ($M = 3,9$), přičemž však zhruba polovinou pozitivně a polovinou negativně ($+ 1,2$, $SD = 5,9$)

Maskulinní prvky: expanze, kriminalita; ocelová konstrukce s obrovskými nýty, mohutná stavba, architektonická tvrdost, pohyb, dynamika, prušácký řád (bez kterého by to nešlo), špinavé schody, chybí ženská ruka, neladno, peróny, vágusové – drsnost života, musíš si dávat bacha, velká pravděpodobnost interakce, energie mladých (např. turistů).

Femininní prvky: čerstvě vonící pečivo prodávané u stánků; nová a menší nástupiště (6–10), mateřské rysy nádražaček po přechodu, péče o cestující, u podlahy oblé rohy, spousta zákoutí, dojem labyrintu, stánky v nehostinném prostředí – krmící prs, nálada odjezdů – loučení, objímání, slzy, „a kdybychom se již nikdy neviděli...“.

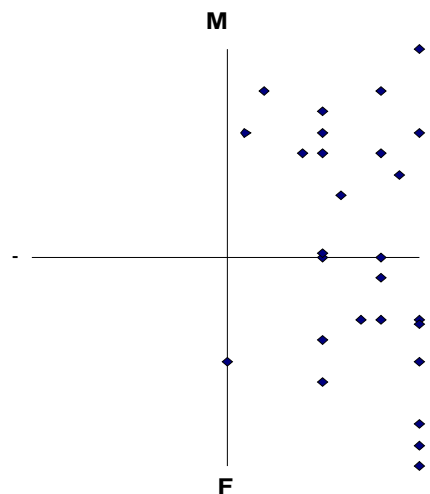

Hradčany

Respondenti hodnotili Hradčany jednoznačně kladně (+ 6,8), velký rozpor však byl v tom, zda jsou více maskulinní nebo femininní ($M = 0,5$, $SD = 5,6$)

Maskulinní prvky: vládce-dohlížitel, freudovské superego, sv. Vít, stožáry s vlajkami, zápasící sochy nad hlavní bránou, majestát vládců, ostrost kontur, gotika, obelisk z Mrákotína, stráže, prapor prezidenta republiky, Daliborka, „trčivé objekty“, sledovanost, něco se může každou chvíli přihodit, socha sv. Jiří.

Femininní prvky: bělostná barva, kašna, zahrada s bílým šterkem a lavičkami, romantika, zbožnost, těkavost místa – proudění davů /přelévání, Zlatá ulička, zvony, snaha o dokonalost, čistotu, studna s mincemi, hrobky, vyhlídka u zadní brány, zahrady v okolí Hradu.

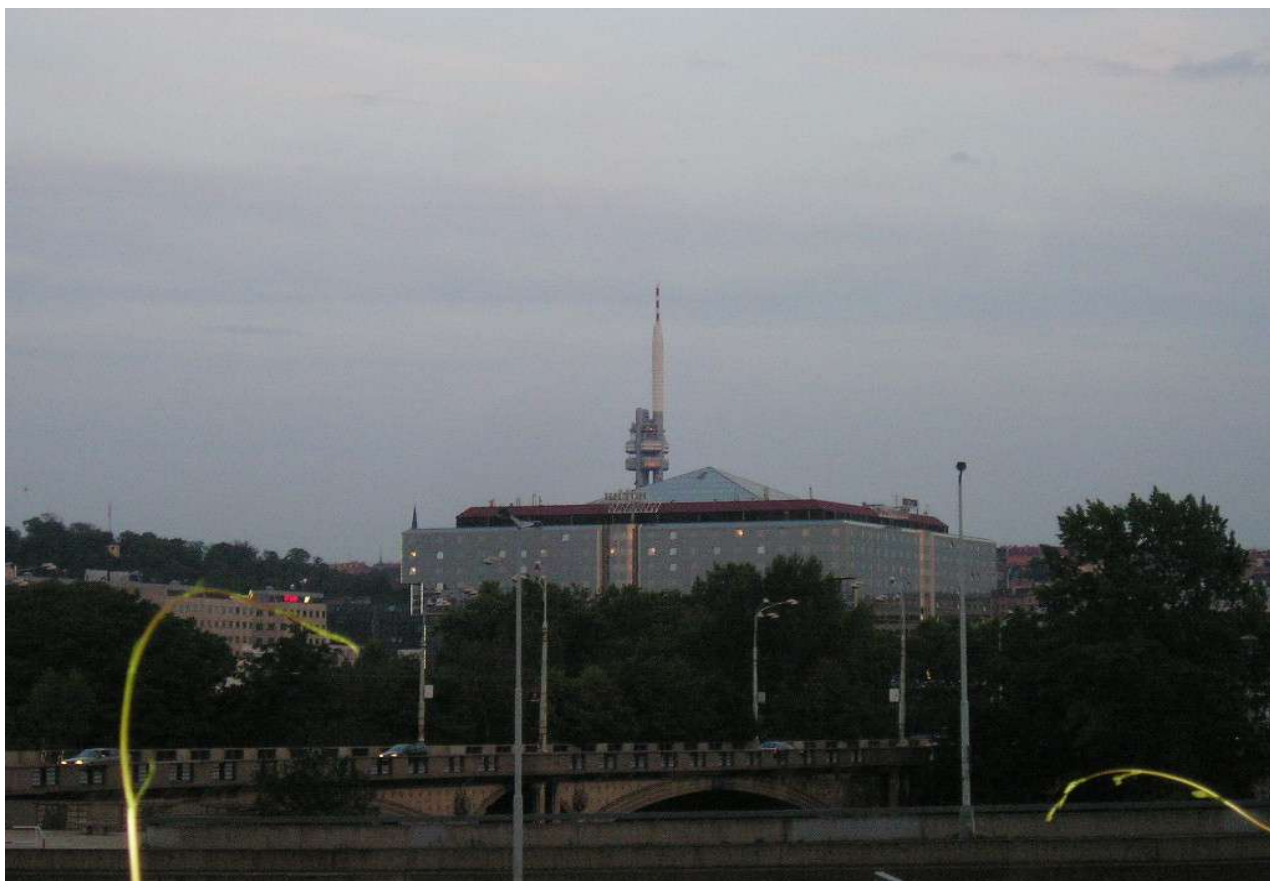
V. Maskulinity a femininita Prahy

Kritéria, která by bylo možno použít při hodnocení maskulinity a femininity částí Prahy:

- procento zelených ploch,
- charakter terénu (kopec = M, údolí = F),
- množství domácích zvířat,
- množství aut,
- pocit bezpečí vers. kriminalita,
- výška budov, vysoké = M, nižší = F, event. heterogenní = M, homogenní = F.

Ukázka z testu pro účastníky konference

Posuďte charakter zobrazeného místa na škále 1. sympatie (- 10 až + 10), 2. maskulinity a femininity: (M 10, M 9, M 8 0 F 8, F9, F 10).

1. -5 / M 3
2. +2 / M 5
3. +3 / M 5
4. +6 / M5 - F5 (pěkný dramatický záběr, spojuje M-F)

BAKALÁŘ, Petr. Psychologický průvodce Prahou – maskulinita a femininita.

In HELLER, Daniel; PROCHÁZKOVÁ, Jana; SOBOTKOVÁ, Irena (ed.). *Psychologické dny 2004 : Svět žen a svět mužů : polarita a vzájemné obohacování : sborník příspěvků z konference Psychologické dny, Olomouc 2004*. Olomouc : Universita Palackého v Olomouci, 2005. Acta Universitatis Palackianae Olomucensis. Facultas Philosophica, Psychologica 35 - suppl. Plný text příspěvku o rozsahu 5 s. je dostupný na přiloženém CD-ROM. ISBN 80-244-1059-1.